

Błędy

Myślenie Krytyczne

Praktyki

Survivorship Bias

Skupianie się na "ocalałych", ignorowanie nieudanych przypadków

Confirmation Bias

Szukanie tylko informacji potwierdzających nasze przekonania

Loss Aversion

Straty bolą 2x bardziej niż cieszą równoważne zyski

Gambler's Fallacy

Błędne założenie, że przeszłe zdarzenia wpływają na przyszłe

Błąd Implikacji

Odwracanie logicznej implikacji: "jeśli pada deszcz -> ulice mokre" ≠ "jeśli ulice mokre -> pada deszcz"

Conjunction Fallacy

Szczegółowa historia wydaje się bardziej prawdopodobna niż prosta (Problem Lindy)

Authority Bias

Nadmierne zaufanie źródłom postrzeganym jako autorytatywne

Anchoring Bias

Nadmierne poleganie na pierwszej otrzymanej informacji

Framing Effect

Ta sama informacja przedstawiona różnie wpływa na decyzje

Myślenie krytyczne to:

- Myślenie o własnym myśleniu (metakognicja)
- Wątpienie i aplikowanie logiki
- Odróżnianie faktów od opinii
- Dążenie do racjonalności (prawdy/użyteczności)
- Umiejętność, której można się nauczyć poprzez ćwiczenie

Błędy poznawcze to skróty myślowe, które zniekształcają nasze decyzje. Krytyczne myślenie pozwala je rozpoznawać i minimalizować ich wpływ.

Nasz mózg prioryzuje szybkość decyzji:

- polegamy na szybkim myśleniu emocjonalnym, z czego wynikają błędy poznawcze

System 1 & 2

System 1 - Szybki, automatyczny, intuicyjny

- Emocjonalny, bezwysiłkowy, trudny do kontrolowania
- Użyteczny do: Rozpoznawanie twarzy, reakcji na niebezpieczeństwo
- Podatny na błędy poznawcze, uproszczenia, emocjonalne reakcje

System 2 - Wolny, świadomy, wymagający wysiłku

- Logiczny, kontrolowany, wymaga koncentracji
- Użyteczny do: Obliczenia, analizy argumentów, złożonych decyzji, planowania

System 1 nie jest zły - oba systemy są nam potrzebne. Ważne jest rozpoznanie, kiedy System 1 może zawieść i potrzeba zaangażować System 2

Myśl jak detektyw – a nie jak prawnik

Wnioskowanie > intuicja

Próba falsyfikacji - szukaj dowodów przeciwko swojej tezie, a nie za nią

Zwolnij: Zatrzymaj się przed podjęciem ważnych decyzji

- **Czas:** Daj sobie przestrzeń na refleksję
- **Pytaj:** „Czy to wymaga zaangażowania Systemu 2?”

ESCAPE - ocena informacji

Evidence – Racje

Source – Źródło

Context – Kontekst

Audience - Odbiorcy

Purpose - Cel

Execution – Przekaz

Technika Pre-mortem

- Wyobraź sobie, że projekt zakończył się porażką
- Wypisz wszystkie możliwe przyczyny niepowodzenia
- Opracuj strategie zapobiegawcze

Spragniony wiedzy?

- D. Kahneman - "Pułapki Myślenia"
T. Bowel & G. Kemp - "Critical Thinking"
S. Pinker - "Rationality"
R. Cialdini - "Influence"